

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

20. oktoober 2022 *

Eelotsusetaotlus – Isikuandmete kaitse – Määrus (EL) 2016/679 – Kohaldamisala – Artikli 2 lõike 2 punkt a – Mõiste „muu kui liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluv tegevus“ – Riigi ja Euroopa tasandi valimised – Artikli 6 lõike 1 punkt e – Töötlemise seaduslikkus – Artikkel 58 – Järelevalveasutuse vastuvõetud akt, mis piirab valimisjaoskondades häältelugemisest videosalvestise tegemist või olenevalt asjaoludest keelab selle

Kohtuasjas C-306/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Varhoven administrativen sadi (Bulgaaria kõrgeim halduskohus) 23. aprilli 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. mail 2021, menetluses

Komisija za zashtita na lichnite danni,

Tsentralna izbiratelna komisija

versus

Koalitsia „Demokraticzna Bulgaria – Obedinenie“,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: kohtunikud N. Piçarra koja presidendi ülesannetes, N. Jääskinen (ettekandja) ja M. Gavalec,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Komisija za zashtita na lichnite danni, esindaja: V. Karadzhev,
- Rumeenia valitsus, esindajad: L.-E. Bațagoi, E. Gane ja A. Wellman,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouchagiar, C. Georgieva ja H. Kranenborg,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1; edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“) artikli 2 lõike 2 punkti a ja artikli 6 lõike 1 punkti e tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, milles Komisja za zashtita na lichnite danni (isikuandmete kaitse komisjon, Bulgaaria) (edaspidi „andmekaitsekomisjon“) ja Tsentralna izbiratelna komisia (keskvalimiskomisjon, Bulgaaria) (edaspidi „keskvalimiskomisjon“) vaidlevad Bulgaaria poliitiliste parteide koalitsiooniga Koalitsia „Demokratichna Bulgaria – Obedinenie“ (edaspidi „Koalitsia“) andmekaitsekomisjoni ja keskvalimiskomisjoni poolt vastuvõetud juhiste üle, mis käsitlevad isikuandmete töötlemist ja kaitset valimisprotsessi ajal (edaspidi „vaidlusalused juhised“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendused 4, 16 ja 129 on sõnastatud järgmiselt:
  - „(4) Isikuandmete töötlemine peaks olema mõeldud teenima inimesi. Õigus isikuandmete kaitsele ei ole absoluutne õigus, vaid seda tuleb kaaluda vastavalt selle ülesandele ühiskonnas ning tasakaalustada muude põhiõigustega vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele. Käesolevas määruses austatakse kõiki põhiõigusi ning peetakse kinni aluslepingutes sätestatud ja hartas tunnustatud põhimõtetest, eelkõige õigusest era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladuse austamisele, isikuandmete kaitsest, mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusest, sõna- ja teabevabadusest, ettevõtlusvabadusest, õigusest tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele ning kultuurilisele, usulisele ja keelelisele mitmekesisusele.
- [...]
- (16) Käesolevas määruses ei käsitleta põhiõiguste ja -vabaduste kaitse küsimusi ega andmete vaba liikumist, mis on seotud väljapoole liidu õiguse kohaldamisala jääva tegevusega, näiteks riigi julgeolekut puudutava tegevusega, ega isikuandmete töötlemist liikmesriikide poolt [Euroopa Liidu] ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seonduva tegevuse läbiviimisel.

[...]

(129) Selleks et tagada kogu liidus ühtlane järelevalve käesoleva määruse üle ja selle ühtlane täitmine, peaksid järelevalveasutustel olema kõikides liikmesriikides samad ülesanded ja tõhusad volitused, sealhulgas uurimis-, parandus- ja karistuste kehtestamise volitused ning loaandmis- ja nõuandvad volitused [...]. Need volitused peaksid hõlmama ka õigust kehtestada ajutine või alaline töötlemispiirang, sealhulgas töötlemiskeeld. [...] Eelkõige peaks meede olema asjakohane, vajalik ja proportsionaalne käesoleva määruse järgimise tagamise seisukohast [...].“

4 Määruse artiklis 2 „Sisuline kohaldamisala“ on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed kuuluvad andmete kogumisse või kui need kavatsetakse andmete kogumisse kanda.

2. Käesolevat määrust ei kohaldata, kui

a) isikuandmeid töödeldakse muu kui liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse käigus;

b) liikmesriigid töötlevad isikuandmeid sellise tegevuse käigus, mis kuulub ELi lepingu V jaotise 2. peatüki kohaldamisalasse;

[...]“.

5 Nimetatud määruse artikkel 3 määratleb selle määruse territoriaalse kohaldamisala. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 1 kohaselt kohaldatakse seda määrust „liidus asuva vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevuskoha tegevuse kontekstis toimuva isikuandmete töötlemise suhtes sõltumata sellest, kas töödeldakse liidus või väljaspool liitu“.

6 Isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 4 on märgitud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

2) „isikuandmete töötlemine“ – isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;

[...]“.

7 Määruse artiklis 5 „Isikuandmete töötlemise põhimõtted“ on ette nähtud:

„1. Isikuandmete töötlemisel tagatakse, et

[...]

c) isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt („võimalikult väheste andmete kogumine“);

[...]“.

8 Määruse artikli 6 „Isikuandmete töötlemise seaduslikkus“ lõigetes 1–3 on ette nähtud:

„1. Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

[...]

e) isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks;

[...]

2. Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada konkreetsemad sätted, et kohandada käesoleva määruse sätete kohaldamist seoses isikuandmete töötlemisega lõike 1 punktide c ja e täitmiseks, määrates üksikasjalikumalt kindlaks töötlemise konkreetsed nõuded ja teised meetmed, et tagada seaduslik ja õiglane töötlemine, sealhulgas teiste andmetöötluste eriolukordade jaoks, nagu see on sätestatud IX peatükis.

3. Lõike 1 punktides c ja e osutatud isikuandmete töötlemise alus kehtestatakse:

a) liidu õigusega või

b) vastutava töötleja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega.

Isikuandmete töötlemise eesmärk määratakse kindlaks selles õiguslikus aluses või see on lõike 1 punktis e osutatud isikuandmete töötlemise osas vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. See õiguslik alus võib sisaldada erisätteid, et kohandada käesoleva määruse sätete kohaldamist, sealhulgas üldtingimusi, mis reguleerivad vastutava töötleja poolt isikuandmete töötlemise seaduslikkust, töötlemisele kuuluvate andmete liiki, asjaomaseid andmesubjekte, üksuseid, kellele võib isikuandmeid avaldada, ja avaldamise põhjuseid, eesmärgi piirangut, säilitamise aega ning isikuandmete töötlemise toiminguid ja -menetlusi, sealhulgas meetmeid seadusliku ja õiglase töötlemise tagamiseks, nagu näiteks meetmed teiste andmetöötluste eriolukordade jaoks, nagu need on sätestatud IX peatükis. Liidu või liikmesriigi õigus vastab avaliku huvi eesmärgile ning on proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga.“

9 Määruse artikli 58 „Volitused“ lõigetes 2–4 on sätestatud:

„2. Järelevalveasutusel on järgmised parandusvolitused:

[...]

f) kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sealhulgas töötlemiskeeld;

[...]

3. Järelevalveasutusel on järgmised lubavad ja nõuandvad volitused:

[...]

b) esitada omal algatusel või taotluse alusel isikuandmete kaitsega seotud küsimustes arvamusi riigi parlamendile, liikmesriigi valitsusele või, kooskõlas liikmesriigi õigusega, muudele institutsioonidele ja asutustele ning samuti avalikkusele;

[...]

4. Järelevalveasutusele käesoleva artikli kohaselt antud volituste kasutamisele kohaldatakse asjakohaseid kaitsemeetmeid, sealhulgas tõhusat õiguskaitsevahendit ja nõuetekohast menetlust, mis on sätestatud liidu ja liikmesriigi õiguses kooskõlas [põhiõiguste] hartaga.“

10 Isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 85 „Isikuandmete töötlemine ning sõna- ja teabevabadus“ on märgitud:

„1. Liikmesriigid ühitavad õigusaktiga käesoleva määruse kohase õiguse isikuandmete kaitsele ning sõna- ja teabevabaduse õiguse, muu hulgas seoses isikuandmete töötlemisega ajakirjanduslikel eesmärkidel ning akadeemilise, kunstilise või kirjandusliku eneseväljenduse tarbeks.

2. Seoses isikuandmete töötlemisega ajakirjanduslikel eesmärkidel ning akadeemilise, kunstilise või kirjandusliku eneseväljenduse tarbeks näevad liikmesriigid ette vabastusi või erandeid II peatükist (põhimõtted), III peatükist (andmesubjekti õigused), IV peatükist (vastutav töötleja ja volitatud töötleja), V peatükist (isikuandmete edastamine kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele), VI peatükist (sõltumatud järelevalveasutused), VII peatükist (koostöö ja järjepidevus) ja IX peatükist (andmetöötluse eriolukorrad), kui need on vajalikud, et ühitada õigus isikuandmete kaitsele sõna- ja teabevabadusega

3. Liikmesriik teavitab komisjoni vastavalt lõikele 2 vastu võetud õigusnormidest ning viivitamata kõigist hilisematest neid õigusnorme mõjutavatest muutmise seadustest või muudatustest.“

Bulgaaria õigus

11 Izboren kodeksi (valimisseadustik) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni artiklis 272 on sätestatud:

„Valimisedeleid sisaldavate valimiskastide avamisel ja hääletamistulemuste kindlakstegemisel võivad valimisjaoskondades kohal viibida erakondade, koalitsioonide ja [...] algatuskomiteede kandidaadid, toetajad ja esindajad, [...] vaatlejad, üks registreeritud küsituleja igast registreeritud sotsioloogiliste uuringute agentuurist ning ajakirjanduse esindajad, kusjuures häälte lugemist peab neil olema võimalik otseselt vaadelda.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

12 Vaidlusalused juhised võeti vastu andmekaitsekomisjoni 28. jaanuari 2021. aasta otsusega ja keskvalimiskomisjoni 8. veebruari 2021. aasta otsusega.

- 13 Isikuandmete töötlemise kohta videosalvestise (salvestamine või otseülekanne) tegemise teel valimisprotsessi ajal on vaidlusalustes juhistes märgitud, et sellise töötlemise eesmärk on tagada valimisprotsessi läbipaistvus, objektiivsus, seaduslikkus, valimisprotsessis osalejate võrdne kohtlemine ning väljendusvabadus ja õigus teabele.
- 14 Mis puudutab isikuandmete töötlemise korda videosalvestise tegemise teel valimisprotsessi ajal, siis selle kohta on vaidlusalustes juhistes esiteks ette nähtud, et meedia töötleb isikuandmeid videosalvestise tegemise teel ainult valimispäeva avamisel, selle lõpetamisel, hääletamistulemuste teatavakstegemisel ning hääletamisedelite järjekorranumbrite kindlakstegemisel.
- 15 Teiseks on nendes juhistes täpsustatud, et ükski teine valimisprotsessis osaleja ei tohi isikuandmeid videosalvestise tegemise teel töödelda, kuna see on kokkusobimatu nende osalejate rolliga valimisprotsessis.
- 16 Koalitsia vaidlustas 10. veebruari 2021. aasta kaebusega nende juhiste õiguspärasuse Administrativen sad Sofias (Sofia halduskohus, Bulgaaria) osas, milles need on kohaldatavad isikuandmete töötlemisele videosalvestise tegemise teel.
- 17 See kohus tühistas 15. märtsi 2021. aasta otsusega:
  - vaidlusaluste juhiste I jao punkti 2 „Üldised küsimused“ osas, milles see puudutab vastutavaid töötlejaid, volitatud töötlejaid ja isikuid, kes töötlevad isikuandmeid valimisprotsessi käigus vastavalt vastutava töötleja juhiste, ning milles on ette nähtud, et „[n]ende õigused ja kohustused seoses isikuandmete töötlemisega on piiratud, kuna nende õigused ja kohustused valimisprotsessis on loetletud ammendavalt ja piiravalt“, et „[j]uhud, mil need isikud töötlevad isikuandmeid, on valimisseadustikus sõnaselgelt määratletud (õigus jälgida vahetult hääletamistulemuste kindlakstegemist, õigus saada koopia jaoskonna valimiskomisjoni protokollist jne)“ ja et „[i]sikuandmete töötlemise korral ei tohi need isikud minna kaugemale valimisseadustikus sätestatud õigustest ja kohustustest“, ning
  - II jao punkti 9 „Juhised isikuandmete vastutavatele töötlejatele“ osas, milles selles punktis on ette nähtud, et „[ü]kski teine valimisprotsessis osaleja ei tohi töödelda isikuandmeid videosalvestise ja/või videoülekanne tegemise teel, kuna nende roll valimisprotsessis ei ole kooskõlas eesmärgiga, mida taotletakse valimisprotsessis videosalvestiste tegemises seisneva isikuandmete töötlemisega“ ning et „[n]ende valimisprotsessis osalejate ülesanded ja roll valimistel on sõnaselgelt ja ammendavalt sätestatud valimisseadustikus“.
- 18 Administrativen sad Sofia (Sofia halduskohus) on seisukohal, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkti a kohaselt ei kohaldata seda määrust sellise liidu õiguse kohaldamisalast välja jääva tegevuse suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas, st liikmesriigi parlamendi- või kohalike omavalitsuste valimiste korraldamise suhtes. Seetõttu puudub vaidlusalustel juhistel õiguslik alus osas, milles need on isikuandmete kaitse üldmääruse rakendusmeetmed.
- 19 Andmekaitsekomisjon ja keskvalimiskomisjon esitasid 29. märtsil 2021 selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Varhoven administrativen sadile (Bulgaaria kõrgeim halduskohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 20 Andmekaitsekomisjon, keda toetas keskvalimiskomisjon, palus 2. aprillil 2021 esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse selle kohta, kas liidu õigus on põhikohtuasjas kohaldatav.

- 21 Koalitsia väidab eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et nimetatud kohtuotsus tuleb jätta muutmata ja puudub vajadus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et vaidlusaluste juhiste puhul on tegemist haldusaktiga, mille õiguslikud tagajärjed valimistel korduvad. Ta rõhutab, et vaidlusaluseid juhiseid kohaldatakse kõigile Bulgaaria Vabariigi territooriumil korraldatavatele riigi, kohaliku ja Euroopa tasandi valimistele.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud eelkõige küsimus, kas isikuandmete kaitse üldmäärus on kohaldatav liikmesriigis korraldatavate valimiste kontekstis, ja juhul, kui see määrus on selles kontekstis kohaldatav, siis kas selle sätted mõjutavad isikuandmete kaitse eest vastutavate pädevate asutuste võimalust piirata või olenevalt asjaoludest keelata selliste andmete töötlemist valimisprotsessis.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [isikuandmete kaitse üldmääruse] artikli 2 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see ei luba kohaldada seda määrust sellises puhtalt riigisisenesena näivas olukorras nagu riigi parlamendi valimised, kui kaitse esemeks on Euroopa Liidu kodanike isikuandmed ja nende andmete töötlemine ei piirdu andmete kogumisega ainult kõnealuses olukorras toimuva tegevuse raames?
2. Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt: kas asjaolu, et riigi parlamendi valimised (mis ei näi kuuluvat liidu õiguse kohaldamisalasse) on lõppenud, vabastab vastutavad töötledjad, volitatud töötledjad ja isikuandmeid säilitavad isikud kohustusest, mis tulenevad neile sellest määrusest, mis on ainus liidu kodanike isikuandmete kaitset tagav liidu õigusakt? Kas selle määruse kohaldatavus sõltub üksnes tegevusest, mille tarbeks isikuandmeid luuakse või kogutakse, mis lubab teha ka järelduse, et määruse hilisem kohaldatavus on välistatud?
3. Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt: kas [isikuandmete kaitse üldmääruse] artikli 6 punktiga e ja selle määruse põhjendustes 4 ja 129 viidatud proportsionaalsuse põhimõttega on vastuolus selline määrust rakendav riigisisene õigusakt, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ja mis algusest peale muudab võimatuks ja piirab võimalust teha valimisjaoskondades häälte lugemisest videosalvestisi ega luba eraldi reguleerida erinevaid video salvestamise elemente ning takistab seega saavutada määruse eesmärke, st eelkõige isikuandmete kaitse tagamist, muude vahenditega?
4. Teise võimalusena ja liidu õiguse kohaldamisala kontekstis seoses kohaliku omavalitsuse valimiste ja Euroopa Parlamendi valimistega: kas [isikuandmete kaitse üldmääruse] artikli 6 punktiga e ja määruse põhjendustes 4 ja 129 viidatud proportsionaalsuse põhimõttega on vastuolus selline määrust rakendav riigisisene õigusnorm, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ja mis algusest peale välistab ja piirab võimaluse teha valimisjaoskondades häälte lugemisest videosalvestisi ning jätab eraldi reguleerimata või keelab eraldi reguleerida erinevaid video salvestamise elemente ja takistab seega saavutada määruse eesmärke, st eelkõige isikuandmete kaitse tagamist, muude vahenditega?

5. Kas [isikuandmete kaitse üldmääruse] artikli 6 lõike 1 punkt e ei luba lugeda toiminguid, millega soovitakse tõendada valimiste läbiviimise ja häältelugemise seaduslikkust, avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks, millega saab põhjendada valimisjaoskondades viibivate isikute isikuandmete kaitse riivet tingimusel, et see on proportsionaalne, kui need isikud täidavad ametlikku, avalikku ja seadusega reguleeritud ülesannet?
6. Juhul kui eelmisele küsimusele vastatakse [jaatavalt]: kas isikuandmete kaitsega on vastuolus riigisisese õiguse isikuandmete kogumise ja töötlemise keelu kehtestamine, mis piirab võimalust teha tugitoimingutena videosalvestisi esemetest, objektidest või materjalidest, mis ei sisalda isikuandmeid, kui salvestise tegemisega võib kaasneda oht, et isikuandmeid kogutakse ka valimisjaoskonnas viibivate isikute kohta, kes täidavad seal avalikes huvides olevat ülesannet?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 25 Euroopa Kohus saatis 14. septembril 2021 eelotsusetaotluse esitanud kohtule teabenõude, milles palus selgitada, kas pärast eelotsusetaotluse esitamist valimisseadustiku artiklisse 272 tehtud muudatus võib mõjutada esitatud küsimuste asjakohasust põhikohtuasja lahendamisel.
- 26 Oma 29. oktoobri 2021. aasta vastuses märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et liikmesriigi menetlusõiguse kohaselt ei pea ta vaidlusaluste juhiste õiguspärasust hindama mitte seadusemuudatuse tegemise kuupäeva, vaid vaidlusaluste juhiste vastuvõtmise kuupäeva seisuga. Seega ei sea see seadusemuudatus, mis tehti pärast vaidlusaluste juhiste vastuvõtmist, eelotsusetaotluse asjakohasust kahtluse alla.
- 27 Sellega seoses tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille õiguse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda ELTL artikli 267 alusel esitatud liikmesriigi kohtu eelotsuse küsimusele vastamast eeskätt vaid juhul, kui ei ole järgitud kodukorra artiklis 94 sätestatud nõudeid eelotsusetaotluse sisu kohta või kui on ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendamine või kehtivuse hindamine, mida liikmesriigi kohus taotleb, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või kui probleem on hüpoteetiline (25. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest üheselt, et ta peab vastust esitatud küsimustele tema menetluses oleva kohtuasja lahendamiseks vajalikuks.
- 29 Sellest tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

- 30 Esimese ja teise küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete töötlemine liikmesriigis valimiste korraldamise kontekstis on selle määruse kohaldamisalast välistatud.
- 31 Esiteks olgu märgitud, et vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõikele 1 kohaldatakse seda määrust isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed kuuluvad andmete kogumisse või kui need kavatakse andmete kogumisse kanda. Määruse artikli 4 punkti 2 kohaselt on „isikuandmete töötlemine“ muu hulgas iga isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, kasutamine edastamise, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine.
- 32 Sellest järeldub, et füüsilistest isikutest videosalvestise tegemine kujutab endast isikuandmete töötlemist, mis põhimõtteliselt kuulub isikuandmete kaitse üldmääruse esemelisse kohaldamisalasse (vt selle kohta 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus *Ryneš*, C-212/13, EU:C:2014:2428, punkt 35).
- 33 Teiseks tuleb rõhutada, et erandid nimetatud määruse esemelisest kohaldamisalast on ammendavalt sätestatud määruse artikli 2 lõigetes 2 ja 3.
- 34 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas isikuandmete töötlemine videosalvestise tegemise teel nii Euroopa kui ka riigi tasandi valimiste korraldamisel kuulub isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punktis a ette nähtud erandi alla, mille kohaselt ei ole see määrus kohaldatav isikuandmete töötlemisele „muu kui liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse käigus“.
- 35 Olgu rõhutatud, et seda erandit isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldatavusest tuleb sama moodi nagu muid selle määruse artikli 2 lõikes 2 ette nähtud erandeid tõlgendada kitsalt (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus *Latvijas Republikas Saeima* (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Seetõttu tuleb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkti a tõlgendada koostoimes selle määruse artikli 2 lõike 2 punktiga b ja põhjendusega 16, milles on märgitud, et määrust ei kohaldata isikuandmete töötlemisele, mis on seotud „väljapoole liidu õiguse kohaldamisala jääva tegevusega, näiteks riigi julgeolekut puudutava tegevusega“, ning „liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seonduva tegevuse[ga]“ (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus *Latvijas Republikas Saeima* (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 63).
- 37 Sellest tuleneb, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punktid a ja b on osaliselt jätkuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivile 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355) artikli 3 lõike 2 esimesele taandele. Seega ei saa isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkte a ja b tõlgendada nii, et nende ulatus on laiem kui erand, mis tuleneb direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 esimesest taandest, mis välistas

juba selle direktiivi kohaldamisalast muu hulgas isikuandmete töötlemise, mis toimub „tegevuse käigus, mis jääb väljapoole ühenduse õigust, nagu näiteks [EL] lepingu [enne Lissaboni lepingut kehtinud redaktsiooni] V ja VI jaotises osutatud tegevused, ja igal juhul sellise töötlemise suhtes, mis on seotud avaliku [julgeoleku], riigikaitse, riigi julgeoleku [...] valdkonna[ga]“ (22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 64).

- 38 Nimetatud direktiivi kohaldamisalast oli aga välistatud üksnes isikuandmete niisugune töötlemine, mis toimub tegevuse käigus, mis on omane riigile või riigiasutustele ja mida on sõnaselgelt mainitud kõnealuse artikli 3 lõikes 2, või tegevuse käigus, mida võib liigitada samasse kategooriasse kuuluvaks (22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Sellest tuleneb, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkti a koostoimes sama määruse põhjendusega 16 tuleb käsitada nii, et selle ainus eesmärk on välistada selle määruse kohaldamisalast isikuandmete töötlemine, mida riigiasutused teevad tegevuse raames, mille eesmärk on tagada riigi julgeolek, või tegevuse raames, mis võidakse liigitada samasse kategooriasse, mistõttu ei piisa ainuüksi asjaolust, et tegevus on omane riigile või avaliku sektori asutusele selleks, et see tegevus oleks sellisele tegevusele automaatselt kohaldatav (22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punktis a viidatud tegevus, mille eesmärk on kaitsta riigi julgeolekut, hõlmab eeskätt tegevust, mille sisuks on kaitsta riigi põhifunktsioone ja ühiskonna põhihuve (vt selle kohta 22. juuni 2021. aasta kohtuotsus Latvijas Republikas Saeima (karistuspunktid), C-439/19, EU:C:2021:504, punkt 67).
- 41 Liikmesriigis valimiste korraldamisega seotud tegevus ei teeni aga sellist eesmärki ning järelikult ei saa seda liigitada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punktis a loetletud tegevuste kategooriasse, mille eesmärk on kaitsta riigi julgeolekut.
- 42 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete töötlemine liikmesriigis valimiste korraldamise käigus ei ole selle määruse kohaldamisalast välistatud.

Kolmanda kuni kuuenda küsimuse analüüs

- 43 Kõigepealt tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses oleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (vt selle kohta 7. juuli 2022. aasta kohtuotsus Pensionsversicherungsanstalt (välismaal täitunud lapsekasvatuseperioodid), C-576/20, EU:C:2022:525 punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Sellega seoses on Euroopa Kohtu ülesanne tuletada eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õigusnormid, mida on põhikohtuasja vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt selle kohta 2. juuni 2022. aasta kohtuotsus HK/Danmark ja HK/Privat, C-587/20, EU:C:2022:419, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 45 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasi puudutab peamiselt küsimust, kas isikuandmete kaitse valdkonnas pädevad asutused võivad piirata või keelata selliste andmete töötlemise, kui tegemist on võimalusega filmida valimisprotsessi ja eelkõige häälte lugemist.
- 46 Seega tuleb sedastada, et kolmanda kuni kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e ja artiklit 58 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui liikmesriigi pädevad asutused võtavad vastu üldkohaldatava haldusakti, mis näeb ette selle liikmesriigi valimistel valimisjaoskondades toimuvast häältelugemisest videosalvestise tegemise piiramise või olenevalt asjaoludest keelamise.
- 47 Esiteks tuleb märkida, et isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 6 on kindlaks määratud isikuandmete töötlemise seaduslikkuse tingimused.
- 48 Mis puudutab täpsemalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e, millele eelotsusetaotluses konkreetselt viidatakse, siis nähtub sellest sättest, et isikuandmete töötlemine on seaduslik, kui see on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks.
- 49 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e tuleb aga käsitada koostoimes selle määruse artikli 6 lõikega 3, milles on täpsustatud, et punktis e osutatud töötlemise alus on määratletud liidu või vastutava töötleja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega.
- 50 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkt e koostoimes selle määruse artikli 6 lõikega 3 võimaldab seega liikmesriikidel kehtestada norme, mille alusel võivad vastutavad töötlejad töödelda isikuandmeid avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks.
- 51 Käesoleval juhul näib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma viienda küsimuse raames leidvat, et mõned valimisjaoskonnas häältelugemise ajal viibivad osalejad võivad täita avalikes huvides olevat ülesannet isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e tähenduses.
- 52 Sellega seoses tuleb rõhutada, et isikuandmete seaduslik töötlemine selliste osalejate poolt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e alusel ei eelda mitte ainult seda, et neid osalejaid saaks käsitada avalikes huvides oleva ülesande täitjatena, vaid ka seda, et isikuandmete töötlemine sellise ülesande täitmiseks põhineks selle määruse artikli 6 lõikes 3 ette nähtud õiguslikul alusel.
- 53 Nagu komisjon oma kirjalikes seisukohtades õigesti märkis, ei näi Bulgaaria pädevate järelevalveasutuste vastuvõetud vaidlusalused juhised olevat selline õiguslik alus. Vastupidi, need näivad kujutavat endast meedet, mille eesmärk on kaitsta valimisjaoskonnas viibivate isikute isikuandmeid, piirates ajakirjanduse esindajate võimalust ja keelates teistel valimisjaoskonnas viibivatel osalejatel selliseid andmeid valimisprotsessi teatavas etapis, st häältelugemisel, videosalvestise tegemise teel töödelda.
- 54 Teiseks tuleb meenutada, et järelevalveasutuste volitused on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 58.

- 55 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 punktist f koostoimes selle määruse põhjendusega 129 tuleneb, et järelevalveasutustel on muu hulgas õigus kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sealhulgas töötlemiskeeld, ning seda õigust tuleb teostada proportsionaalsuse põhimõtet järgides. Samuti on vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 3 punktile b järelevalveasutus volitatud esitama omal algatusel või taotluse alusel isikuandmete kaitsega seotud küsimustes arvamusi riigi parlamendile, liikmesriigi valitsusele või – kooskõlas liikmesriigi õigusega – muudele institutsioonidele ja asutustele ning samuti avalikkusele. Lõpuks tuleb märkida, et selle määruse artikli 58 lõike 4 kohaselt sõltub nende volituste kasutamine asjakohastest kaitsemeetmetest, sealhulgas õigusest tõhusale õiguskaitselahendile.
- 56 Bulgaaria õigusest ja vaidlusalustest juhistest antud ülevaade, nagu see nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, ei võimalda aga tuvastada – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu läbiviidava kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist –, et Bulgaaria pädevad ametiasutused oleksid ületanud neile isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 punkti f ja lõike 3 punkti b alusel antud volitusi, ja eelkõige seda, et kõnealused juhised ei ole kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.
- 57 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vaidlusalused juhised piiravad ajakirjanduse esindajate võimalust ja keelavad teistel valimisjaoskonnas viibivatel osalejatel isikuandmeid valimisprotsessi teatavas etapis, st valimiskastide avamisel ja valimistulemuste kindlakstegemisel, videosalvestise tegemise teel töödelda. Seevastu ei näi need juhised piiravat valimisjaoskonnas viibivate osalejate võimalust jälgida häälte lugemise käigus valimiskastide avamist ja valimistulemuste kindlakstegemist, tagades seega valimisprotsessi läbipaistvuse, objektiivsuse ja seaduslikkuse, protsessis osalejate võrdse kohtlemise ning samuti sõnavabaduse ja õiguse saada teavet vastavalt nende juhiste eesmärgile.
- 58 Seega tuleb asuda seisukohale, et vaidlusaluste juhiste eesmärk on vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktis c sätestatud võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttele minimeerida valimisprotsessist videosalvestise tegemisest tulenevat isikuandmete kaitse õiguse riivet.
- 59 Kolmandaks ja viimaseks tuleb veel kord korrata, et liikmesriigid võivad isikuandmete kaitse üldmääruse teatud sätetest näha ette vabastusi ja erandeid, et ühitada õigus isikuandmete kaitsele ning õigus väljendus- ja teabevabadusele.
- 60 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 85 lõike 1 kohaselt ühitavad liikmesriigid õigusaktiga sellest määrusest tuleneva õiguse isikuandmete kaitsele ning õiguse sõna- ja teabevabadusele, muu hulgas seoses isikuandmete töötlemisega ajakirjanduslikel eesmärkidel. Nimetatud määruse artikli 85 lõike 2 kohaselt näevad liikmesriigid ette vabastusi või erandeid teatavatest isikuandmete kaitse üldmääruse peatükkidest, sealhulgas II peatükist, kuhu kuulub selle määruse artikkel 6. Need vabastused või erandid peavad piirduma sellega, mis on vajalik, et ühitada õigus isikuandmete kaitsele ning sõna- ja teabevabadus.
- 61 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale kuni kuuendale küsimusele vastata, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e ja artiklit 58 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi pädevad asutused võtavad vastu üldkohaldatava haldusakti, mis näeb ette selle liikmesriigi valimistel valimisjaoskondades toimuvast häälte lugemisest videosalvestise tegemise piiramise või olenevalt asjaoludest keelamise.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) artikli 2 lõike 2 punkti a**

tuleb tõlgendada nii, et

selle määruse kohaldamisalast ei ole välistatud isikuandmete töötlemine liikmesriigis valimiste korraldamise käigus.

- 2. Määruse 2016/679 artikli 6 lõike 1 punkti e ja artiklit 58**

tuleb tõlgendada nii, et

nende sätetega ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi pädevad asutused võtavad vastu üldkohaldatava haldusakti, mis näeb ette selle liikmesriigi valimistel valimisjaoskondades toimuvast häältelugemisest videosalvestise tegemise piiramise või olenevalt asjaoludest keelamise.

Allkirjad